

शलाका मुंदडा

पाळणाघर-कुत्र्यांचं

आपल्या आवडत्या कुत्र्याला काही कारणाने एकटं सोडायची वेळ येते तेव्हा त्याची आबाळ होईल म्हणून मनात चलबिचल होते. अशांसाठी आता चांगला पर्याय उपलब्ध आहे, पेटसिटिंगचा. इथे तुमच्या लाडक्या कुत्र्याची हर प्रकारची काळजी घेतली जाते. काय आहे हे पेटसिटिंग आणि नवीन व्यवसाय म्हणून तो कसा आहे ? सांगताहेत 'पेटसिटर्स' चालवणाऱ्या शलाका मुंदडा.

प्रत्येकाला एक छोटीशी खोली, लक्ष ठेवण्यासाठी माणूस, खेळायला मोकळी जागा, खेळणी, आई-बाबा येईपर्यंत सगळी काळजी घेण्याचं आश्वासन. लक्षात आलंच असेल, हे वर्णन आहे पाळणाघराचं. पण थोडा फरक आहे. इथे हसण्या-खिदळण्याऐवजी आवाज येतात ते भुंकण्याचे. कारण हे आहे कुत्र्यांचं पाळणाघर!

अलीकडे वेगवेगळ्या कारणांनी कुत्रा पाळण्याचं प्रमाण वाढतं आहे. प्रतिष्ठेचं लक्षण म्हणून किंवा बऱ्याचदा आवड म्हणून यापूर्वीही कुत्री पाळली जात होती. हल्ली डॉक्टरही 'ऑनिमल थेरपी' म्हणून कुत्रा पाळण्याचा सल्ला देतात. अलीकडे घराघरांत एकच मूल असल्यानेही कुत्रा हा दुसरं मूल समजूनच पाळला जातो. असं असताना जेव्हा आपल्या लाडक्या कुत्र्याला काही

कारणाने दूर ठेवण्याची वेळ येते तेव्हा त्याची व्यवस्थित काळजी घेतली जावी असं वाटणं स्वाभाविकच.

शलाकालाही लहानपणापासून अशीच कुत्र्यांची आवड होती. ती जेव्हा आपल्या कुत्र्यांना त्यांच्या डॉक्टरांकडे घेऊन जात असे, तेव्हा तिच्या लक्षात येई, की काही विशिष्ट सुट्ट्यांनंतर कुत्र्यांचं डॉक्टरांकडे येण्याचं प्रमाण वाढतं. सुट्टीत ही कुत्री जिथे ठेवली जात तिथे त्यांची व्यवस्थित काळजी घेतली जात नसे. डॉक्टरांशी याबाबत चर्चा केल्यानंतर आपणच असं पाळणाघर का सुरु करू नये, अशी कल्पना तिच्या डोक्यात आली. वडील सतीश हुल्याळकर यांनी पाठिंबा दिला, आणि दोन वर्षांपूर्वी सहा कुत्र्यांना सांभाळण्यापासून सुरु झालं 'पेटसिटर्स'.

हे काम सुरु झाल्यावर पहिल्यांदाच शलाकाला काय जाणवलं असेल तर

स्वतःचा कुत्रा सांभाळणं आणि दुसऱ्याचा सांभाळणं यातला फरक. म्हणूनच कुत्र्यांना हाताळण्याचं, त्यांची काळजी घेण्याचं शास्त्रशुद्ध प्रशिक्षण तिने डॉ. मिलिंद हटेकर यांच्याकडे घेतलं. आपल्याकडे येताना कुत्र्याची तब्येत जशी असते तशीच ती घरी परततानाही असली पाहिजे, हे तत्त्व तिने ठरवलं. कुत्र्याचं त्याच्या घरी असलेलं रूटिन बदलत कामा नये, त्याचं 'पेटसिटर्स' मध्ये राहणं आनंददायी झालं पाहिजे, हे उद्दिष्ट ठरवून कामाला सुरुवात झाली. अर्थात कितीही सोई केल्या तरी नव्या टिकाणी रुळण्याचा प्रश्न असतोच. अचानक अनोळखी माणसांमध्ये आल्याने किंवा एकदम आजूबाजूला कुत्री दिसली तर त्यांच्यावर ताण येऊन ती हिंसक बनण्याची शक्यता असते. त्यामुळे नवीन कुत्र्यांना घेताना त्यांची एक ट्रायल इथे घेतली जाते. काही कुत्री एकमेकांत सहज मिसळून जातात, तर काहींना एकटं खेळायला जास्त आवडतं. त्यानुसार त्यांच्या

या व्यवसायातलं आणखी एक आव्हान म्हणजे कुत्रा आणि मालक यांच्यातला भावनिक बंध हळुवारपणे हाताळणं. कुत्र्यांना माणसांमधल्या ताणाची चटकन जाणीव होत असते. हा ताण त्यांच्यामध्ये येण्याचीही शक्यता असते.

खेळाच्या वेळा ठरवल्या जातात.

अंगावर गोचिड्या होणं हे कुत्र्यांच्या आरोग्याला हानिकारक. त्यामुळे इथे कुत्रा ठेवताना त्याचं मेडिकल सर्टिफिकेट आणि अँटिटिक ट्रीटमेंट ही सक्तीची आहे. इथे आल्यानंतरही त्यांचं फिरणं, खेळणं डोंगराळ भागात असल्याने प्रत्येक वेळी खेळून झाल्यावर त्यांची तपासणी करणं आवश्यक असतं. हे सगळं करण्यासाठी आवश्यक

असलेलं मनुष्यबळ हे आयतं मिळण्यापेक्षा तयारच करण्यावर शलाकाचा विश्वास आहे.

या व्यवसायातलं आणखी एक आव्हान म्हणजे कुत्रा आणि मालक यांच्यातला भावनिक बंध हळुवारपणे हाताळणं. कुत्र्यांना माणसांमधल्या ताणाची चटकन जाणीव होत असते. हा ताण त्यांच्यामध्ये येण्याचीही शक्यता असते. त्यामुळे कुत्र्याला सोडताना शलाका त्याच्याशी अति अँटिच असणाऱ्यांना सोबत न येण्याचाच सल्ला देते. अगदी लहान मुलांसारखंच असतं हे.

एकूणच, आता फक्त सुट्टीच्या वेळीच नाही, तर सणासुदीला, घरात पाहुणे येणार म्हणूनही लोक कुत्र्यांना पाळणाघरात ठेवणं पसंत करतात. त्यामुळे या व्यवसायाला वाव नक्कीच आहे. आज प्राण्यांबद्दलची जागरूकता आपल्या समाजात वाढते आहे. काही काळापूर्वी कुत्र्यांसाठी पाळणाघर असू शकतं याची कल्पनाही कोणी केली नव्हती, पण आज ती गरज बनली आहे. ■■■